

පූජ්‍ය උඩුදුම්බර කාශ්‍යප ස්වාමීන්වහන්සේ

අපි යමක් 'මගේ' යැයි ගත යුත්තේ එය අපට අවශ්‍ය ආකාරයට පැවැත්වීමට හෝ නැවැත්වීමට හැකියාවක් අප සතුවමී පමණි. රූපය හෝ වේදනාව සම්බන්ධයෙන් එවැනි හැකියාවක් අප සතුව නොමැති බව මූලින් පැහැදිලි කර ගත්තෙමු. එහෙයින් ඒවා 'මම' හෝ 'මගේ' නොවන බවද පැහැදිලි කර ගත්තෙමු. එසේ නමුත් නොවන දෙයක් තමන්ගේ යැයි සිතාගෙන සිටින්නේ වැරදි ආඡේදයක් නිසා බවද පැහැදිලි කොට ගත්තෙමු. රූප සහ වේදනාවලින් පසු ඇත්තේ සංඥාවයි. ඇත් 'සංඥාව' පිළිබඳව විමසා බලමු. සංඥාව 'මගේ' ද? සංඥාව අපට අවශ්‍ය ආකාරයෙන් පැවැත්වීමට හෝ නැවැත්වීමට හැකියාවක් තිබේද? සංඥාව අපගේ වසගයෙහි පවතින්නේද? පරීක්ෂාවක් කර බලමු.

මම වචන කිහිපයක් කියමි. 'ජේර' 'අඹ' 'දිවුල්' 'අන්නාසි' 'ලංකාව' 'අම්ම' 'නාන්තා'... මේවා ඇසෙනවිටම ඔබගේ සිත තුළ ඊට අනුරූපව කිසියම් සංඥාවක් සකස්වුවා නොවේද? වචන මාත්‍රයෙන්ම සිත තුළින් හඳුනාගැනීමක් සිදුවුවා නොවේද? ඒ සංඥා සකස්වීමයි. එලෙස සංඥා ඇතිවීම සිදුවන්නේ ඔබට අවශ්‍ය ආකාරයෙන්ද? එලෙස සංඥා සකස්වීම ඔබට අවශ්‍ය ආකාරයෙන් ඔබ කැමැති ආකාරයෙන් සිදුකර ගත හැකිද? ඔබ අකමැති ආකාරයේ සංඥා සකස්වීම වළක්වා ගැනීමට හැකියාවක් ඔබ සතුව තිබේද? ඔබටම එය

පරීක්ෂා කර බලාගත හැකිය. මම ඇත් නැවතත් මුලින් කී වචන ඊකම කියමි. මම 'ජේර' යැයි කියන විට ඔබ 'අන්නාසි' සංඥාව ඇතිකරගන්න. මම 'දිවුල්' යැයි කියන විට ඔබ 'ලංකාව' සංඥාව ඇති කරගන්න. ඒ ආකාරයෙන්ම අනෙක් ඒවා සඳහාද ඔබට අවශ්‍ය සංඥාව උපදවා ගැනීමටත් පවත්වා ගැනීමටත් උත්සාහ කරන්න. පුළුවන්ද? එසේ සිදුවන්නේද නැත.

එයින් පැහැදිලි වන්නේ ඔබ තුළ උපදින සංඥාව බාහිරින් ඇසෙන ශබ්දය මත තීරණය වන්නක් මිස ඔබගේ කැමැත්ත හෝ අකමැත්ත අනුව තීරණය වන්නක් නොවන බවය. එනම් ඔබට එය පිළිබඳ කිසිදු ආකාරයක පරම අයිතියක් නොමැති බවය. ඔබගේ ඥාතියෙකු මියගිය අවස්ථාවක්

කළු නොවෙනස් ආදරේ ???

පිළිබඳ සිතිපත් කරන්න. 'වෙව් දේ වුණා. ඇත් මික අමතක කරලා ආන්න.' යැයි ඔබට අස්වසන්නට කෙනෙකු කියයි. ඒ උපදේශය අසා ඔබට එසේ කළ හැකිද? කාමරයට යන විට, මියගිය කෙනා ඇදී ඇදුම් දකින විට සිත තුළ හැගෙන සංඥාව නැවැත්විය හැකිද? ඔබට අවශ්‍ය ආකාරයෙන් වෙනස් කර ගත හැකිද? නොහැකිය.

අප ජීවත්වන ලෝකයේ 'මම' 'මගේ' යැයි සිතාගෙන (ඔබ ඔබේ යැයි සිතාගෙන) සිටින ධර්මතා අතරින් රූප සහ වේදනා පිළිබඳ අප බැස සිටින්නාවූ එකී දෘෂ්ටිය සහ ධර්මතාවන්හි සැසඳී ස්වාභාවය පිළිබඳ පසුගිය ලිපි මගින් විමසා බැලීමෙන් පසු මෙවර විදුර්ගතාව යොමුවන්නේ 'සංඥා' සහ 'සංස්කාර' පිළිබඳවය. රූපය 'මම' යැයි සිතා සිටින්නේ යම් සේද, වේදනාව මගේ යැයි සිතා සිටින්නේ යම් සේද සංඥා, සංස්කාර සහ විඤ්ඤානය සම්බන්ධයෙන්ද අපගේ සන්නාහගත සිතිවිල්ලක් ගෙවත් බැස සිටින මමත්ව දෘෂ්ටියක් තිබේ. ඒ දෘෂ්ටිය එකී ධර්මතාවන්හි සැසඳී ස්වාභාවය දැක්වන්නේදැයි මෙතැන් සිට විමසා බලමු.

ඇත්තවශයෙන්ම ඒ සංඥාව නවත්වන්නට හැකිවීම එය නොදැස. ඒ සංඥාව තවදුරටත් පවත්වා ගැනීමෙන් ඔබ දුකට පත්වීම හැර සිදුවන අන්දෙයක් නොමැත. එහෙත් එසේ නවත්වා ගැනීමට ඔබට හැකියාවක් නොමැත. එම සංඥාව ඇතිවන්නේද පවතින්නේද ඔබට අවශ්‍ය ආකාරයෙන් නොව ඊට ආවේනික ආකාරයෙනි.

යමෙකු මියගිය පසු ඒ පුද්ගලයාගේ සම්පතමගින් සැමදාම හඬමින් වැළපෙමින් විලාප නබමින් සිටිය යුතුය. එහෙත් එසේ නොවන බව අපි අත්දැකීමෙන්ම දැනීමු. මියගිය දින ඇතිවූ සංඥා ඉන් තුන්මාසයකට පසු ඒ ආකාරයෙන්ම ඇතිවන්නේ නැත. තුන්මාසයකට පසු ඇතිවන සංඥා වසර කිහිපයකට පසු ඒ ආකාරයෙන්ම ඇතිවන්නේ නැත. අපි කැමැති වුවත් ඒ ආකාරයෙන් ඇති කරගැනීමට හැකියාවක්ද අපට නැත. සම්පතමගෙකු මියගිය අවස්ථාවේදී හඬා වැටුණාක් මෙන් ඒ සිදුවීමෙන් වසර කිපයකට පසුවත් හඬා වැටෙන්නට ඔබට වුවමනාවක් හෝ කැමැත්තක් ඇතිවුවත් එයට උත්සාහ කළත් එය එසේම සිදුවන්නේ නැත. සංඥාවන් අපට වුවමනා ආකාරයෙන් පවත්වා ගැනීමට හැකිද කියා විමසා බලන්න. විෂය නිර්දේශය කට පාවිච්චි කරගෙන විභාගයට ගොස් විභාග ශාලාවේ අසුන් ගත්විට පාවිච්චි කරගෙන සිටි සියල්ල ඒ ආකාරයෙන්ම මතකයට නැගේද? නැත. ඇතැම් කරුණු කොතරම් මතක් කළද මතකයට එන්නේම නැත. එහෙත් විභාගය අවසන්ව තිවෙසට පැමිණා විවේචිතව පසුවන යම් අවස්ථාවක කිසිවෙකුත් මතක්කර දීමක් සිදු නොකරම කට පාවිච්චි කළ කරුණු සියල්ල මතකයට නැගෙන අවස්ථා ඔබත් අත්දැක තිබිය හැකිය. ඉන් පැහැදිලි වන්නේ සංඥාව අපට අවශ්‍ය ආකාරයට පවත්වාගත නොහැකි බවය. වුවමනා වෙලාවට එන්නේ නැත. පැවැතිය යුතු වෙලාවට පවතින්නේ නැත. නැවැත්විය යුතු වෙලාවට නවතින්නේ නැත. සංඥාව යම් යම් කාරණා හේතුකොටගෙන ඇතිවන ධර්මතාවක් මිස මගේ මැදිහත්වීමෙන් සිදුවන වැඩකටයුත්තක් නොවන බව මෙයින්ද පැහැදිලි විය යුතුය. අපි ජීවිතය ගෙවන්නේ මට අයිති නැති සංඥා සකස් වීමක් සමගිනි. මට අයිති නැති, මට වුවමනා නැති සංඥා සිත තුළ සකස් වේ.

ශ්‍රීලාල් සෙනෙවිරත්න

එසේ නම් සංඥාවද වේදනාව මෙන්ම 'මගේ' යැයි ගත නොහැකි ධර්මතාවයක් බව වටහා ගන්න. සංස්කාර පිළිබඳ විමසා බලමු. සංස්කාර යනු සකස්වීමයි. මේ සකස්වීමද අපට අවශ්‍ය ආකාරයෙන් පවත්වාගැනීමට, නවත්වාගැනීමට උත්සාහ කිරීමෙන් සකස්වීම පිළිබඳ අපට ඇති අයිතිය ගැන අවබෝධයක් ලබාගත හැකිය. අපගේ සිතේ සකස්වීම සිදුවේ. කයේද සකස්වීම සිදුවේ. වඩා වේගවත් සකස්වීම සිදුවන්නේ සිතෙහිය. කයෙහි සකස්වීම වල වේගය අඩුය. එබැවින් අපට නවත්වා ගැනීමට වැඩි හැකියාවක් ඇත්තේ අඩු වේගයෙන් සිදුවන දේවල් නිසා කයෙහි සකස්වීම නවත්වා ගන්නට උත්සාහ කර බලමු. නොදීන් පැසුණු අඹ ගෙඩියක් ගන්න. එහි පොතු ඉවත් කරන්න. කුඩා කොටස්වලට කපන්න. වංගෙඩියකට දමන්න. ඊට ලුණු ස්වල්පයක්ද දමන්න. කොටන්නට පටන් ගන්න. මිරිස් ස්වල්පයක්ද එක් කරන්න. දැන් ඔබගේ කටට කෙළ උනන්නට ඇත. ඇසීමෙන් පමණක් වුවද එය සිදුවිය